

En in het tweede geval schijnen we te meenen, dat we God bedriegen kunnen. Vrees doet ons menschelijk denken van de majesteit van onzen God.

Is het wonder, dat de liefde de vreeze buiten-sluit?

Ook hieraan kennen wij, of wij de liefde hebben, dat we tegen deze valsche vrees gaan vechten.

O, die vrees is menschelijk.

Wie zegt: „zoo ben ik nooit“, die kent zichzelf niet, en die kent zijn bange hart niet. Want, wanneer we niet staan in geloof, dan zijn de menschen zoo groot, en dan is Christus zoo ver; dan is de spot van de menschen iets verschrikkelijks en dan is het welgevallen van Jezus iets ongruipbaars.

Wanneer we niet in geloof ons buigen voor onzen God, dan kunnen we ons aan Hem niet overgeven; dan zien we enkel zijn toorn, en zijn recht, en dan gaan we ons verbergen. Zoo was al dadelijk het begin van Adam: zich verbergen. En dan weten we naar het schijnt zoo weinig. Dan sturen we onzen God weg, als Hij komt om inlichtingen bij ons te vragen door Zijn Woord en door onze conscientie.

En we zeggen steeds weer: we weten niet....

En toch, dat „ik weet niet“ geeft geen vrede. Vrede vinden we, wanneer we op Gods vraag zeggen: Heere, ik weet alles van mezelf.

En dan leert onze God ons in Zijn genade eraan toe te voegen: maar, Heere, ik weet ook alles van mijn Jezus.

J. WATERINK.

KERKELIJK LEVEN.

Reformatie in de prediking.

IV.

Het resultaat van onze enquête. II.

In ons vorig artikel deelden wij reeds mee, dat verschillende deelnemers oordeelden, dat reformatie in de prediking niet tot het beoogde doel zal leiden, indien er ook geen reformatie komt in het hooren.

Menige rake opmerking wordt in dit verband gemaakt.

Zoo schrijft een lid eener groote-stads-kerk over het merkwaardige verschijnsel, dat het in zijn gemeente herhaaldelijk is voorgekomen, dat gewoonlijk gedurende een half jaar na de intrede van een nieuwen predikant alle kerken voor hem te klein zijn, dat daarna het gehoor gaandeweg slinkt, totdat de eens zoozeer gezochte voor een beschaamd gering aantal menschen moet preeken. Zijn de preeken veranderd, vraagt hij. En hij antwoordt: de predikant is zich daarin in den regel gelijk gebleven. Is hij misschien uitgepreekt, informeert hij verder. Ook dit moet hij ontkennen. Hij kan de fout nergens anders vinden dan bij de hoorders, die beweeglijke menschen zijn en bijna voortdurend in overdrijving leven. Zij loopen eerst over-dreven met een prediker weg. Zij houden hem voor een redenaar van de eerste grootte, terwijl hij vluchtige kennismaking reeds blijkt, dat hij, welke ook zijn kwaliteiten zijn, geen orator kan worden genoemd. Maar straks slaat dat om. Zij vinden hem saai en vervelend, zijn stem is geen-wend, zijn voordracht houterig of molenwiekerig. Zij waren eerst blind voor zijn gebreken en worden daarna blind voor zijn deugden. Enkele predikanten deelen schijnbaar blijvend in hun gunst. Schijnbaar, want als er een nieuwe komt volgen zij die na, totdat zij ook hem afdanken en weer naar de oude begunstigten terugkeeren. Op die wijze is de begunstiging steeds ad interim. Deze inzender vindt reformatie in de prediking gewenscht, maar acht, dat vooraf de gemeente met bezemen moet worden gekeerd. Want zoo zegt hij, een gemeente, die de gezanten van den Koning zoo bejegen, heeft geen zegen te hopen. En al ware het, dat er reformatie in de prediking kwam, zij zouden zich niet laten gezegen. Als u mijn schrijven mocht opnemen, zoo voegt hij er aan toe; dan zal men in de kerk waartoe ik behoor wel zeggen: dat is zeker van een dominee, of van een dominees-zoon, -broeder, -vader. Maar ik heb geen verwanten onder de predikanten. Ik schrijf dit alleen

omdat ik zulke toestanden een schande vind voor God.

Zóó scherp als deze deelnemer zijn anderen in hun kritiek wel niet. Zij bepalen zich tot wenschen. De geloovigen moeten meer voor de predikanten bidden, minder op uiterlijke, dan op innerlijke kwaliteiten van de prediking letten, in hun eischen niet egoïstisch zijn, maar zich afvragen of de gemeente in doorsnee zulk een prediking noodig heeft, enz.

Eit één brief willen wij nog een gedeelte overnemen.

Hij is van iemand, wien het hanteeren van de pen niet vreemd valt.

„Van de arrogante gedachte: „ik zou voor mij een preek zóó wenschen en onze dominee zóó en zóó“, heb ik nog steeds een gruwel gehad.

Zulke beoordeeling van preeken is m.i. zonde. De zonde der Corinthiërs:

„Ik hou zooveel van Paulus, hij bracht me tot 't geloof — och dat allen preeken als hij“.

„Ik hou het met Apollon, 'n spreker eerste klas! kerel, daar zou je drie keer bij kerken — zoo een zou je naloopen — maar... onze dominee — nee hoor!“

„Ik ben voor Cefas, 'k moet niks van die nieuwig-heden hebben, och dat alle dominees, als hij, de oude termen en gebruiken in stand hielden“.

Zóó houdt de een van melk in z'n thee zonder suiker en 'n ander weer melk én suiker.... en verdere combinaties.

Zulke oordeelen zijn vleeschelijk. — En kinderachtig ook!

Ik denk dan vaak aan wat ik las omtrent de „Rompstanden“, door Jac. van Ginneken gepubliceerd in „De Nieuwe Taalgids“ 7e jg. pag. 1—15. In hoever het wetenschappelijk vast staat weet ik niet, maar 't is toch een zeer aannemelijke gedachte, dat leders persoonlijke rompsand ook invloed heeft op z'n eigen taal en ook weer invloed uitoefent op zijn keuze van geliefde sprekers of schrijvers. De prediker die mijn rompsand heeft, zal mij dan allicht eerder „eigen“ zijn dan een die een geheel ander type heeft.

Mag ik nu eischen, dat alle dominees nota bene in mijn rompsand gaan staan op den preekstoel, opdat ik er „smaak“ in zal hebben?

Of zou 't maar niet beter zijn, dat ik er 'n beetje voor ga zitten om 'n mij-niet-aantrekken-stijl en spraak te volgen?

Leerzaam is hier, dat Rutz, de vinder der Rompstanden, deze opmerkte bij zichzelf doordat hij bij het inschrijven van verschillende composities ook vanzelf verschillende rompsand ging aannemen. 't Was hem meeneus om in te dringen in den geest van de compositie, die hem eens niet aantrok — en toen lukte het.

Werkelijk helpt me dat wel eens als ik een spreker slecht volgen kan „met smaak“ — dat ik er eens voor ga zitten om te hooren — en dan gaat de rompsand aansluiten, ook al heeft men er nooit van gehoord.

Aan zulke „bijkomstige“ dingen — ze zijn er honderden — kan het liggen, dat „men“ er „weinig aan heeft“.

Die laatste uitdrukking geeft nog weer een subjectieve moeilijkheid bij al die objectieve kleinigheidjes, die ons hinderen kunnen. Want dat we er „wat aan moeten hebben“ persoonlijk, dat we streeling des gemoeds; dat we er stichting in den zin der moderne devotie van moeten hebben, ja, dat is een zware en onrechtvaardige eisch.

God zendt Zijn dienaren dáár niet voor.

Moet je in een retraitiehuis gaan, Roomsche worden, of modern. God zendt ze, opdat ze de Gemeente zouden stichten — opbouwen in 't geloof.

En nu kan ik me voorstellen, als ik prediker was, en de menschen zelden „wenshende“ tegen me:

die dominee met z'n zware haastem hoor ik zoo graag.

die dominee heeft me „bekeerd“.

die dominee is nog van 't oude slag, aparte „toe-passing“.

die ontmoet me al door de manier waarop hij 't woord „zonde“ uitspreekt (historisch).

die kan ik zoo goed volgen, zoo helder doorgedacht, die is zoo aardig in den omgang, zoo'n zachte man, die daar heb ik zooveel aan, zoo innig.

die is heelemaal niet „vijandig“ tegen andere kerken.

die is 'n knappe fijne kerel, thuis in de letterkunde tot 't laatste jaar, enz.

dat me dat heel niet schelen kon en.... boos zou maken als ze dan van mij dat alles ook zouden „wenschen“, als ware dat voor mij ook „wenschelijk“, maar niet te volbrengen natuurlijk.

Dat verlamt of irriteert.

En wanneer ik dan in 't besef mijner gebreken bij 't werk nog zóóke „wenschen“ moest aanhooren, zou me dat vaak neerdrukken.

Ik geloof waarlijk, dat deze laast en dit juk menig predikant plaagt en kwelt en hem den last van Christus en 't juk van onzen Heer zwaar schijnt te maken.

Mogen zij 't zien als menschen juk en last van menschen opgelegd en ten onrechte dan nog.

Gelukkig dat onze Koning zich niet stoort aan onze vleeschelijke „wenschen“, maar door Zijn Geest verscheidene gaven uideelt en Zijn arbeiders uitstoot in Zijn wijngaard — zooals ze zijn, met hun eigen stemgeluid, rompsand, voorkomen, talent, stijl, hun eigen manier van met de menschen om te gaan en.... zelfs.... hun eigen „gebreken“ (zooals we echt Humanistisch gewoon zijn die dingen in hun temperament en karakter te noemen, die niet strooken met onze idee van 'n model-dominée). Voor de dominees hebben wij nog vaak den braven-Hendriksen-maatstaf paraat.

Stel je voor een dominee, die uitvaart en schelden gaat in z'n ijver! O foei, zoo'n temperament! Was te maar wat anders geworden.

Voor mij is dat nog de vraag.

Was Calvijn niet zoo?

Sleepte hem de ijver voor des Heeren huis niet vaak verder dan hem lief was? En bekende hij niet kort daarna weer z'n schuld? Maar, hé! had Calvijn geen dominee moeten worden?

Gelukkig, dat de Heere ze gebruikt, zooals ze zijn — en wie ze wou bakken naar eigen model van 't humanisme, moge er voor bewaard worden, dat hij z'n eigen baksel zou moeten eten.

't Is vaak gebeurd, dat de nieuwe dominee eerst „verbazend aardig“ was, „net getroffen voor ons clubje“.... en straks uit de conversatie lag om nietigheden.

'k Wou maar zeggen: 't gaat om de prediking des Woords. En niet om den dominee.

In alle toonaarden, op allerlei wijs: door zware basstemmen en schelle geluidjes; door volle klanken en pieperige stemmetjes; met lange uithalen als de Vaders van ± 1850 en kortaf; met schoonen zwier van nieuwgevormde moderne woordenreeksen en in dierbare tale Kanaäns; van lange, korte, smalle, breede, brildragende en ongebrilde, hooggekuifde en kaalhoofdige, krachtige en zwakke, grijze en jonge, blazende en bleeke; van losse en stijve, met witte das of zwarte, met toga of gekleede jaas gekleede menschen heb ik die prediking mogen hooren.

En ik weet heusch, nee heusch niet, welke soort mij het meest heeft onderwezen in de Schriften en opgebouwd in het geloof.

Hiermede stappen wij van dit onderwerp voorloopig af om ons te bepalen tot reformatie in de prediking.

LITERATUUR EN KUNST.

Een boek over Vlaanderens kunst en een brochure over Vlaanderens recht.

Eenigen tijd geleden promoveerde aan de Universiteit te Leuven onze landgenoot, de heer Th. Rutten, tot doctor in de Nederlandsche letteren.

In meer dan één opzicht was deze promotie iets bijzonders. 't Was de eerste maal, dat aan deze zoo lang uitsluitend Fransche Universiteit deze doctorstitel (die te onzent niet meer bestaat) werd verleend. 't Was ook voor het eerst, dat een Nederlander te Leuven op een Vlaamsch onderwerp promoveerde, een feit, dat groote belangstelling wekte in het Vlaamsche studentenkamp en als een gelukkig keerpunt werd beschouwd in den nog altijd durenden strijd tusschen het Vlaamsch en het Fransch.

Voor al echter trok het de aandacht, dat de heer Rutten voor zijn dissertatie zich de behandeling van een der Vlaamsche schrijvers gekozen had en dan nog wel van een der meest bekende moderne auteurs, Felix Timmermans.

Velen immers zijn de meening toegedaan, dat over contemporaine geschiedenis geen wetenschappelijke studie mogelijk is, omdat men niet objectief-wetenschappelijk oordeelen kan. En dat geldt van de literatuurgeschiedenis zeker in niet mindere mate dan van politieke-of economische historie. Ten aanzien van het onderhavige onderwerp kwam daar nog bij, dat de Auteur in quaestie nog leeft en nog midden in zijn arbeid staat, zoodat zijn werk nog niet eens geschiedenis is. En eindelijk, dat de aard van Timmermans' geschriften, folkloristisch-vertellend, zoo weinig voor wetenschappelijk onderzoek zich leent (bij de promotie zelf werden deze bezwaren door een der opponenten dan ook te berde gebracht).

Geen we
motie bijz
ook in on
lezers hee
stelling gr
scheen on

Omdat e
geïnteresse
hen nader

Begrijpel
gegeven b
zelfs, dat
tracht we
van 't nage
zal men h
beoordelen
milieu, va
en zijn tijd
toetsen aan
dachten; o
bespreking
der schoon
gedachte, c
waarover h
wachte w
vindt hij di
milieu, zijn
perament e
schept vo
't leven, he
werk'. In
stof histori

Het kom
Wel is wa
stellen, die
stof niet h
wijze stellig
ontwikkelin
geven aan
materiaal,
stroominger
hebben ge
menging is
gelijk de
risch houdt
ernstig te
een pogen
aan den au
vele geve
en dat me
schijnselen,
openbaart.

Dr. Rutten
wegingen g
met wat in
studeeren v
van dat de
tot op deze
sche letterk
wilde hij de
sche kunst,
verstaan. D
op Timmer
na het alg
komen moe
ontrent Tin
ontwikkeling
geschriften
inzichten —
lijnen was
geplaatst zo
In overee
samengestel
over de Vla
mans' opvo
boeken.

Het eerste
nieuws. 't I
van de Vla
honderd jar
gene, die m
hoofdzak e
in de outw
Vlaanderen:
oorlogsch
anderde ge
doeling van
paleis, die

7) Uitg. van